
Barnkonsekvensanalys Hällsbo-Sigtuna Stadsängar

Nulägesanalys av barns rörelsemönster, målpunkter och upplevelser av närmiljön

Studien är genomförd av Teresa Lindholm i rollen som ansvarig specialist (social hållbarhet), Elina Åberg, miljöspecialist/arkitekt och Fanny Linnros, landskapsarkitekt

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND	SID 3
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	SID 4
METOD	SID 5-8
SAMMANHÅLLEN STAD	SID 9-12
SAMSPEL, LEK OCH LÄRANDE	SID 13-23
VARDAGSLIV	SID 24-25
IDENTITET	SID 26
HÄLSA OCH SÄKERHET	SID 27
SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER	SID 28-29
REKOMMENDATIONER	SID 30-31

BAKGRUND

Det händer mycket i Sigtuna centralort. Sigtuna Stadsängar är ett nytt område där utbyggnad fortfarande pågår. Även i Hällsboskogen planeras för ny bebyggelse i form av småhus. Samtidigt används skogen redan idag av lokala föreningar, för idrotts- och friluftsverksamhet av olika slag.

Sigtuna orienteringsklubb anordnar både orientering och skidåkning i skogen medan Sigtuna Sportsclub har anlagt banor för mountainbike och vill utveckla platsen till en cykeldestination för ett större upptagningsområde.

I närområdet bor med andra ord mycket barn och fler kommer att flytta in. Det ställer i sin tur ökade krav på att miljön kan möta barns behov av platser för möten, lek och fritidsaktiviteter liksom trygga och säkra vägar som ökar deras rörelsefrihet.

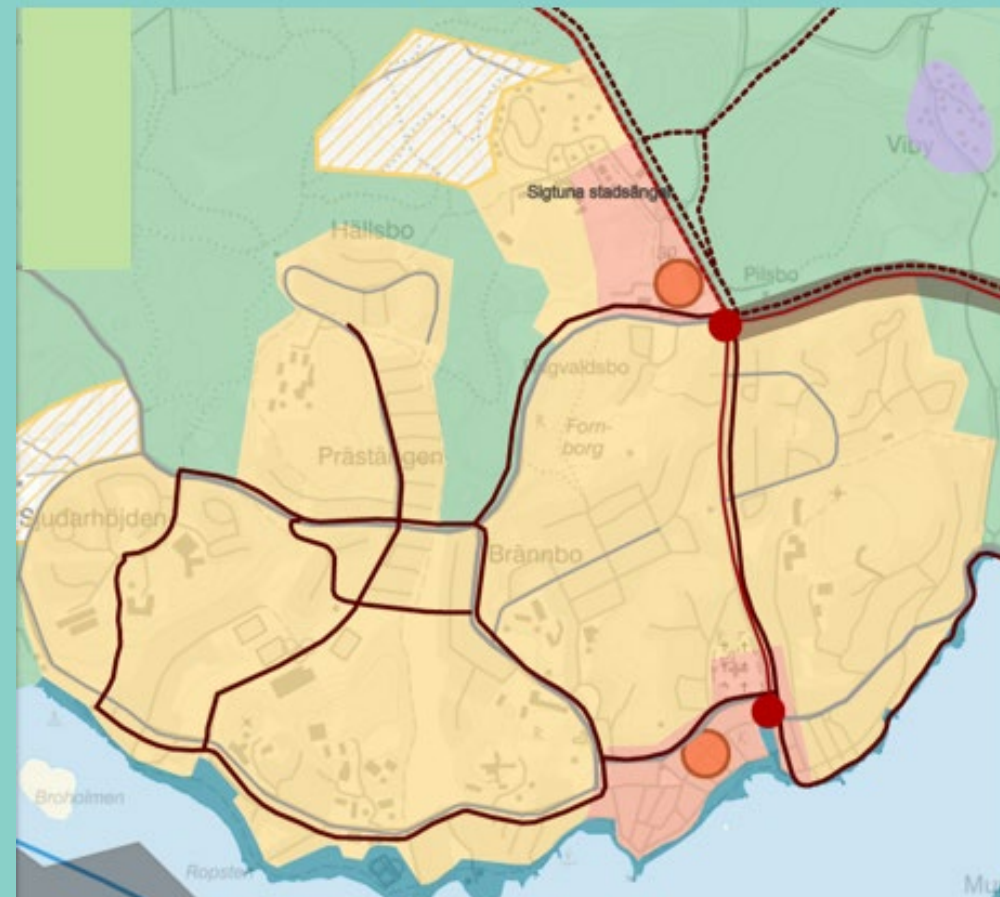
Därför har Sigtuna kommun gett White Arkitekter i uppdrag att utföra en nulägesanalys av hur barn och unga använder närmiljön idag. Huvudfokus riktas mot Sigtuna Stadsängar och Hällsbo men utblickar görs även mot andra närliggande områden inom Sigtuna centralort. Därtill förs även resonemang om de eventuella konsekvenserna av byggplanerna i Hällsboskogen och rekommendationer för den fortsatta utvecklingen både i Hällsboskogen och Sigtuna Stadsängar lämnas, främst med avseende på målpunkter för barn.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med studien har varit att undersöka hur barn och unga använder och upplever sin närmiljö idag samt vilka önskemål de har inför en framtida utveckling. Med närområdet avses hela Sigtuna centralort men huvudfokus riktas mot Sigtuna Stadsängar och Hällsbo.

I fokus får studien stå följande frågeställningar:

- Hur rör sig barn i närområdet idag? Vilka är deras viktigaste målpunkter? Med vilka färdmedel tar de sig fram?
- Upplever man sin närmiljö som trygg? Finns platser som är otrygga?
- Hur pass välanvänd är gång- och cykelvägen mellan Hällsbo och Sigtuna stadsängar? Upplevs den som trygg?
- I vilken mån och på vilket sätt använder barn i olika åldrar Hällsboskogen?
- Vilka önskemål har man när det gäller platser för barn och unga?

Kartan är tagen från Sigtuna kommuns hemsida. Det streckade området högst upp i bilden visar det område i Hällsboskogen där ny småhusbebyggelse planeras.

METOD

Information om platsen utifrån ett barnperspektiv har samlats in genom följande aktiviteter:

- Platsbesök av miljöspecialist/arkitekt, landskapsarkitekt och specialist inom social hållbarhet
- Djupintervju med en pedagog från Raoul Wallenbergs förskola
- Fokusgrupp med elevrådet på St Pers skola, 9 elever
- Fokusgrupp med klass 9B på St Olofs skola, 23 elever
- Genskjutsintervjuer med cirka 15 barn på St Olofs skola
- Genskjutsintervjuer med cirka 20 barn på Engelska skolan
- Totalt har samtal först med cirka 67 barn i åldrarna 8-16 år
- Av dessa var 11 barn i åldern 8-12 år, cirka 25 stycken i åldern 13-14 och cirka 30 i åldern 15-16 år
- Könsfördelningen var jämn med cirka 50-50 % pojkar respektive flickor
- Samtal med en lärare på St Per skola och en lärare på St Olofs skola samt rektor på Engelska skolan

METOD

Genskjutsintervjuer är spontana, relativt korta intervjuer på platser där människor rör sig. Intervjuerna följer ett standardiserat frågeformulär och tar vanligtvis 10-30 min per person, beroende på hur länge den som intervjuas vill och har möjlighet att prata. Här har genskjutsintervjuer utförts i skolkorridorerna på Engelska skolan och St Olofs skola. Förutom frågeformulären har vi använt oss av kartor som barnen fått sätta klisterprickar på för att markera platser de brukar besöka. I skolmiljön har barnen ofta intervjuats i grupper där deltagare kommit och gått under samtals gång. Därför är det svårt att sluta sig till ett exakt antal intervjupersoner från dessa tillfällen.

Djupintervjuer är längre intervjuer som vanligtvis pågår i en timme eller mer och bokas i förväg. Vi har använt oss av samma frågor som vid genskjutsintervjuerna, men formatet gav mer tid för fördjupande följdfrågor. Intervjun genomfördes digitalt med fokus på barns målpunkter och förskolans användning av Hällsboskogen.

Fokusgrupper är strukturerade gruppintervjuer. Även här har vi utgått från samma frågor som vid genskjutsintervjuerna och använt oss av karta för att markera målpunkter. Därtill användes bilder, som ett sätt att ringa in kvaliteter barnen skulle uppskatta på en ny lek- och aktivitetsyta. På St Pers skola hade vi 90 minuter till vårt förfogande medan vi på St Olofs skola hade 45 minuter.

METOD

Analysen utgår från Göteborgs stads modell för barnkonsekvensanalys med fem analyssteman:

Sammanhållen stad – Kopplingar till omvärlden samt inom stadsdelen, rörelsemönster och målpunkter. I den här studien görs ingen analys av de byggda strukturerna i sig, utan huvudfokus riktas mot vad barn själva berättar om sina målpunkter och rörelsemönster.

Samspel, lek och lärande – Platser för möten, lek och lärande kartläggs, här utifrån barns egna berättelser.

Vardagsliv – Vardagsfunktioner som är viktiga för barn kartläggs, till exempel grönområden, skola, förskola, idrottsytor, kulturutbud, kommunikationer och trygghet. I den här studien riktas huvudfokus mot de platser som barnen själva uppger som viktiga målpunkter.

Identitet – Platsens eller stadsdelens karaktärsdrag, så som barn beskriver dem. Frågan har berörts men inte varit ett huvudfokus i den här studien.

Hälsa och säkerhet – Handlar om barns mobilitet och rörelserikedom, platser för rekreation och vila, ljudmiljö och luftkvalitet. I den här studien ingår inte en kartläggning av faktorer som ljudmiljö och luftkvalitet.

[BKA]

BYGGNAD & PLATS

NÄRMILJÖ

STADSDEL

STAD

REGION

Sammanhållen stad

Samspel
lek och lärande

Vardagsliv

Identitet

Hälsa och säkerhet

SAMMANHÅLLEN STAD

De vanligaste målpunkterna bland barn och unga i närområdet är:

- **Prästägarnas** fotbollsplan och idrottshall där man utövar olika idrotter.
- **Lidl** vid Silvertorget i Sigtuna Stadsängar, här samlas man ofta ett litet gäng och bara hänger utanför affären
- **Sjudargårdsbadet**, är särskilt uppskattat på sommaren. Här händer det även att något äldre ungdomar samlas för att röka hasch och marijuana.
- **Stora gatan** inne i Gamla Sigtuna stad. Här möts man ofta upp för att sedan hänga utanför **Ica**, gå på bio på **Gröna Ladan** eller fika på **Strandcaféet eller Våfflan**. Det är framförallt något som ungdomarna i högstadiet gör, särskilt tjejerna.
- **Strandpromenaden** från hamnen i Gamla Sigtuna stad och längs med vattnet upp mot Sjudargårdsbadet. Det omnämns främst bland tjejerna i högstadiet.
- **Sigtuna Fritidscenter** är också en populär målpunkt för olika idrottsaktiviteter, särskilt bland de något yngre i låg- och mellanstadiet. Däremot framstår inte platsen som särskilt populär bland ungdomarna i högstadiet.

SAMMANHÅLLEN STAD

- Vissa elever på **St Pers skola och St Olofs skola** uppger också att de ibland hänger kvar på **skolgården**, t.ex. för att spela basket.
- **Hällsboskogen** är också en målpunkt för många barn, främst bland de något yngre i låg- och mellanstadieåldern. Här cyklar man (både mountainbike och vanlig cykel), åker skidor, går på promenader med familjen eller leker med kompisar.
- De mest populära målpunkterna är **Prästängarna, Lidl och Stora gatan** inne i Gamla Sigtuna stad.
- Bland de högstadieungdomar som intervjuats på St Olofs skola går rörelserna mycket sällan norrut mot Sigtuna Stadsängar och Hällsboskogen. Istället rör man sig i motsatt riktning in mot Gamla Sigtuna stad eller möjligtvis Prästängarna för dem som idrottar.
- Av intervjuerna framgår även att cykelvägen mellan Hällsbo och Sigtuna Stadsängar är välanvänd bland barn, som både går och cyklar där. För många av de barn som går på Engelska skolan är cykelvägen också deras skolväg (vägen finns markerad som nummer 6 på kartan på nästa sida).

KARTA ÖVER BARNS MÅLPUNKTER I SIGTUNA CENTRALORT

1. Raoul Wallenberg-förskolan
2. Engelska skolan Sigtuna, åk F-9
3. S:t Olofs skola, åk 6-7
4. St Pers skola, åk F-5

5. Hällsboskogen, cykelbanor
6. Cykelväg
7. LIDL, torget, stråk till busshållplats
8. Wengarn mm
9. Sigtuna Fritidscenter
10. Stora gatan, ICA
11. Hamnen, café Våfflan
12. Skolgården på S:t Per
13. Prästängarna
14. Sjudargårdsbadet och strandpromenaden

De mest populära målpunkterna har markerats med större cirklar

Rörelsemönster och kommunikationer

Trots att Stora gatan är en av de starkaste målpunkterna finns bland de något äldre ungdomarna i högstadieåldern en uppfattning om att Sigtuna stad inte har särskilt mycket att erbjuda i form av intressanta butiker, caféer och restauranger. När tid finns går deras rörelser istället in mot Märsta eller Uppsala.

Flera av högstadieungdomarna på Engelska skolan är missnöjda med bussförbindelserna i kommunen. Det gäller särskilt de som bor i Munkholmen, som har lång väg att gå för att komma hem från bussen. Flera ungdomar berättar också att de måste vänta länge på bussen för att ta sig hem efter skolan. Även bussförbindelserna till Uppsala beskrivs som bristfälliga.

För att ta sig från skolan till Prästängarna där flera av ungdomarna på Engelska skolan har idrottsaktiviteter efter skolan måste man byta buss, trots att avståndet är relativt kort. Därför finns ett starkt önskemål om en direkt bussförbindelse mellan Sigtuna Stadsängar och Prästängarna.

Av intervjuerna framgår även att de allra flesta verkar åka bil till skolan, även de som bor på cykelavstånd. Några elever berättar att de går till skolan när vädret är fint. Mycket få uppger att de cyklar. Näst efter bil är buss det vanligaste färdmedlet. Vissa tar sig både till och från skolan med buss medan andra blir skjutsade dit i bil och sedan tar sig hem med buss. Som skäl till att man sällan cyklar omnämns bristfällig kvalitet på cykelvägarna, men det framgår inte riktigt vilka dessa brister är.

SAMSPEL, LEK OCH LÄRANDE

Av föregående avsnitt framgår att Prästängarna, Sigtuna Fritidscenter, Sjudargårdsbadet, Hällsboskogen, Lidl vid Silvertorget i Sigtuna Stadsängar, Stora gatan och strandpromenaden är viktiga målpunkter för barn och unga i området.

Samtidigt framgår också att det främst är de yngre barnen i låg- och mellanstadiet som använder Hällsboskogen för lek, idrotts- och friluftaktiviteter. Samma sak gäller även för Sigtuna Fritidscenter. De något äldre ungdomarna uppger även att man tycker att utbudet av shopping och nöjen inne i Gamla Sigtuna stad är för begränsat och lite tråkigt.

I Sigtuna stad finns ingen fritidsgård och få kulturella aktiviteter för barn och unga. För sådant måste man enligt intervjuerna ta sig in till Märsta istället.

De barn och unga som intervjuats uppger också att utbudet av lekplatser i Hällsbo, Sigtuna Stadsängar och omgivande bostadsområden (Brännbo, Pilsbo mf) är väldigt sparsmakat. De få lekplatser som finns är dessutom slitna och främst utformade för småbarnslek. Med undantag för Gamla Sigtuna stad menar man också att det finns en brist på parker i närmiljön.

Fotboll vid Prästängarna. Bild från Sigtuna IF hemsida

SAMSPEL, LEK OCH LÄRANDE

Däremot finns relativt gott om idrottsytor av olika slag. Bland de barn som intervjuats är det framförallt killarna som nämner de olika idrottsytorna som viktiga målpunkter. Några flickor berättar också att de ägnar sig åt idrott på fritiden, men inte alls lika många.

De något äldre flickorna i högstadieåldern rör sig mer in mot Gamla Sigtuna stad, för att fika eller bara hänga med kompisar. Vad de något yngre flickorna i låg- och mellanstadiet som varken hänger i stan eller idrottar gör på fritiden är däremot lite mer oklart.

Av intervjumaterialet framgår att man umgås mycket hemma hos varandra. Kanske är det där flickorna är? Det skulle i så fall ligga väl i linje med mönster från andra intervjustudier runt om i Stockholmsområdet, som visar att flickor generellt är mer benägna att uppge det egna hemmet som en plats där man spenderar mycket tid.

Vid platsbesök i Sigtuna Stadsängar framgick även att det lokala centrumet saknar attraktiva vistelseytor i form av torg eller parker med trevliga sittplatser för umgänge i grupp.

Silvertorget i Sigtuna Stadsängar

SAMSPEL, LEK OCH LÄRANDE

Användningen av Hällsboskogen

Hällsboskogen är välanvänd bland barn i låg- och mellanstadiet. Av intervjun med personal från Raoul Wallenbergs förskola i Sigtuna Stadsängar framgår även att skogen är en mycket viktig plats för förskolans verksamhet, som pedagogisk miljö och plats för lek.

För barnen på förskolan är skogen en viktig lekmiljö, dit man går flera gånger i veckan. Här klättrar barnen över stock och sten, leker, plockar bär, tittar efter djur och springer ikapp på cykelbanorna i skogen.

Även cykelvägen mellan Hällsbo och Sigtuna Stadsängar är uppskattad av förskolan, som använder den för att ta sig ut i skogen. Den är särskilt viktig för de yngre barnen eftersom den är tillgänglig och lätt att gå på i jämförelse med skogens svårare terräng. På så vis blir det tidsmässigt möjligt att ta sig ut i skogen även med de små flera gånger i veckan.

Med de något äldre förskolebarnen går man längre turer, bland annat till cykelbanorna en bit norr om förskolan (se nr 2 på nästa bild). Där är det extra roligt att leka och ha springtävling på banorna. Även lekparken på Barrgatan i Hällsbo är en plats som förskolan besöker då och då, främst med de något äldre barnen. Med de yngre förskolebarnen går man kortare turer och håller mest till i skogen närmast förskolan (se nr 5 på nästa bild).

Även skolorna i området använder sig av skogen, för orientering och ibland för temadagar med olika aktiviteter. För St Olofs skola innebär det att hela skolan med många parallella klasser tar skogen i anspråk under en eller några veckor i början på höstterminen. St Pers skola har sin årliga ”skoljogg” i Hällsboskogen.

FÖRSKOLANS ANVÄNDNING AV HÄLLSBOSKOGEN

1. Raoul Wallenberg-förskolan
2. BMX-spåren
3. Privatpersoner har placerat fina objekt i skogen
4. Väl använd rutt för utflykter med de äldre barnen
5. Område som används allra mest
6. Klippor att klattra på
7. Cykelvägen används mycket
8. Lekparken på Barrgatan

SAMSPEL, LEK OCH LÄRANDE

Tankar och önskemål kring den planerade lek- och aktivitetsytan

För de barn som går på Engelska skolan eller bor i Sigtuna Stadsängar eller Hällsbo framstår den tänkta placeringen strax söder om skolan och Raoul Wallenbergs förskola som mycket väl vald, nära för både barn från Sigtuna stadsängar och Hällsbo. Även personal på förskolan uppskattar placeringen, som gör platsen mycket tillgänglig för dem.

För de barn som bor längre bort, i närheten av St Pers och St Olofs skola, framstår placeringen som väldigt "off". Åt det här hållet rör man sig i princip aldrig och själva platsen är på sätt och vis något av en "icke-plats" som barnen inte har någon relation till. Men givet att den nya lek- och aktivitetsytan blir tillräckligt intressant kan man tänka sig att besöka den.

För de något äldre barnen är det viktigt att platsen får ett innehåll och en utformning som gör den speciell och häftig, till något "extra". Det skulle till exempel kunna vara ett jättestor rutchkana, ett utsiktstorn med en koja högst upp eller en karaktärsstark gestaltning. De är även viktigt att platsen utformas så att tonåringarna kan få ett eget utrymme där de inte behöver vara mitt bland småbarnsfamiljer, vuxna och yngre barn.

Barn i alla åldrar, men särskilt de äldre i högstadieåldern, önskar också platser att vara på inomhus. Det behöver inte vara stora ytor, men någonstans där man kan få gå in och värma sig en stund, kanske ta en fika och ladda mobilen.

Den lärare som på St Olof skola som vi pratat med önskar att platsen utrustas med tak/väderskydd och tillräckligt med sittplatser och bord för att man ska kunna komma med en hel klass. I övrigt är det viktigt att platsen blir "chill" med mycket sköna hängytor och rumsligheter i en intim skala. Även idrottsliga inslag och utegym skulle kunna bli populärt tror hon.

SAMSPEL, LEK OCH LÄRANDE

Utöver dessa synpunkter finns även en rad mer specifika önskemål kring den planerade ytan:

- Laddstation för mobiler, högtalare för musik, scen, utebio
- Sköna sittplatser, sittflak, hängmattor
- Värmestuga, gammaldags glasskiosk
- Stor rutchkana, snurrstolar, gungor, studs mattor,
- Linbana/Zipline, hinderbana, balans, klätter, kojor, utsiktstorn, pumptrack, skate, ytor för cykel och spring
- Basketplan och/eller basketkorgar, pingis, multisport, utegym
- Fint markmönster, mysig belysning, häftig belysning
- Busshållplats och parkering nära så att det blir lätt att ta sig dit

När det gäller gestaltning/karaktär/formspråk finns olika önskemål. Medan vissa gärna vill ha mycket färger är andra mer inne på en plats med lite "skogskänsla" med trä och andra naturmaterial. Gemensamt för de bilder barnen gillat är en formstark gestaltning med hög detaljeringsgrad. På sidorna som följer visas de referensbilder som barnen gillat mest.

Många beskrev att de vill ha något identitetsstarkt och häftigt som lockar liksom en plats att kunna gå undan på

Flera nämnde aktiviteter som pingis som ett sätt att lära känna nya människor. Många valde även bilder med en identitetstark gestaltning med mycket färg. Rumsskapande element som bildar ett "tak" ger känslan av en inbjudande och trygg plats. "Det blir som en rosa himmel. Det känns tryggt med tak och det ser väldigt inbjudande ut".

Många fastnade för bilder med en stilren och formstark gestaltning. Det ser "trevligt ut" tyckte man. Önskemål om skate var också återkommande.

Bilder på mångfunktionella platser där man både kan sitta/ligga/hänga och leka var också populära

Samtidigt var roliga och bekväma sittplatser överlag viktigt för många

SAMSPEL, LEK OCH LÄRANDE

Övriga önskemål

I materialet finns även ett antal återkommande önskemål som rör utvecklingen av närmiljön i övrigt:

- Ett mer varierat utbud av affärer, caféer och billiga restauranger i Sigtuna stad. Gärna också ett trevligt fik i Sigtuna Stadsängar där man kan hänga med kompisar eller sitta och plugga.
- En uppvärmd konstgräsplan för fotboll där man kan spela även på vintern
- Ytor för spontanidrott är viktigt, då de bokningsbara ytorna sällan är lediga och tillgängliga för spontant spel. Allra helst vill barnen ha spontanytor inomhus. Möjlighet att spela basket är ett specifikt önskemål eftersom det finns få ytor för basket i närmiljön.
- Fler allmänna bryggor längs med vattnet där man kan sitta på sommaren
- Grill- och rastplatser i Hällsboskogen som kan användas av förskolegrupper och allmänhet.

Hamnen i Sigtuna stad. Bild hämtad från [destinationsigtuna.se](https://www.destinationsigtuna.se)

VARDAGSLIV

Barn och unga upplever generellt sin närmiljö som trygg. Utanför Lidl där många hänger kan barnen ibland möta ”skumma typer” eller ”fyllisar” som är påverkade av alkohol. I övrigt nämns inga otrygga platser.

Som framgått är barnen rörande överens om att det saknas platser för barn och unga i deras närmiljö. De lekplatser som finns är få, slitna och främst utformade för småbarnslek. Därtill saknas i stort sett parker. Idrottsytor i form av bollplaner och andra idrottsanläggningar finns det däremot ganska gott om. Dock finns ett starkt önskemål om fler ytor för spontanidrott då de bokningsbara ytorna ofta är upptagna.

Hällsboskogen är en viktig rekreativ miljö som skapar möjligheter till både lek, idrott och friluftsliv. Av studien framgår att den cykelverksamhet som bedrivs där bidrar till att tillgängliggöra miljön för de minsta. Cykelbanorna erbjuder små barn ett planare underlag att röra sig på, vilket underlättar deras vistelse i skogen. Eftersom barnen gillar att leka och springa ikapp på banorna fungerar de också en målpunkt för förskolans utflykter, vilket ökar barnens motivation att ta sig ut i naturen.

Cykling i Hällsboskogen. Bild hämtad från [destinationsigtuna.se](https://www.destinationsigtuna.se)

VAR DAGSLIV

Elever i högstadiet på Engelska skolan är missnöjda med sin skolgård, som i första hand är utformad för yngre barn med klätterställningar, gungor och rutchkanor. Däremot saknas trevliga ytor för vistelse och "häng" helt och alla vi pratar med säger att de sällan eller aldrig går ut på sina raster. Ett återkommande önskemål är därför att någon del av skolgården görs i ordning för de något äldre barnen med inbjudande sittplatser och lite grönska.

Även de offentliga miljöerna närmast skolan där många väntar på bussen hem saknar sociala ytor för vistelse. Det innebär sammantaget att de platser eleverna har tillgång till är relativt torftiga.

IDENTITET

De samtal som förts inom ramen för studien har i första hand fokuserat på målpunkter och rörelsemönster, snarare än att beskriva bostadsområdenas generella karaktär. Vid några tillfällen har frågan om karaktär eller identitet ändå kommit upp, men inte behandlats på djupet.

Några av eleverna på St Olofs skola beskriver Engelska skolan som en skola för "pluggisar". Därtill hänvisar de också till skolans internationella karaktär och använder då begrepp med negativ klang.

Vidare beskrivs Munkholmen som en plats för "rika SSHL-barn", vilket torde syfta på elever från Sigtuna Skola Humanistiska Läroverket, som är en privat internatskola. Även här finns en negativ klang i sättet att uttrycka sig.

Det verkar med andra ord finnas etablerade och delvis stigmatiserande bilder av olika områden och skolor som tydligt relaterar till samhällsklass och social status. Sigtuna Stadsängar framstår däremot som ett nytt område som man än så länge inte har någon tydlig bild av.

St Olofs skola. Bild från skolans facebookside.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Som positiva kvaliteter i närmiljön sett från ett hälsoperspektiv kan bland annat närheten till naturen och en relativt god tillgång till idrottsytor lyftas fram. Samtidigt är det en betydligt större andel pojkar som uppger att de besöker olika idrottsytor, även om också flickor berättar att de idrottar.

Som framkommit finns ett starkt önskemål om fler spontanidrottsytor, då de bokningsbara ytorna ofta är upptagna. Även här är det viktigt att ha med sig ett jämställdhetsperspektiv då forskning visar att just spontanidrottsytor används till 80 procent av pojkar. Även om kunskapen om hur ett mer jämställt användande kan främjas är begränsad finns viss kunskap, som bygger på samtal med flickor. Flickor har ofta andra preferenser när det gäller platsernas gestaltning, som handlar om intimare rumsligheter, ytor med lägre exponeringsgrad (där man slipper vara i blickfånget) och konkurrensfria zoner där man kan röra på sig utan att behöva tävla. Vidare ger de oftare uttryck för önskemål om vuxenledda aktiviteter, som skapar trygghet och förhindrar att ett fåtal dominerar i de gemensamma aktiviteterna på bekostnad av andra.*

Som brister i närmiljön sett från ett hälsoperspektiv kan det sparsmakade utbudet av parker, lek- och aktivitetsytor för barn lyftas fram. Parker är ett viktigt komplement till naturområden som ofta finns närmare bostaden och kan kännas mer lättillgängliga för dem som inte är vana att vistas i skog och mark.

Trafiksäkerhetsfrågor har inte varit ett huvudfokus i studien men har kommit upp i samtal med rektor för Engelska skolan. Bristen på tillgängliga parkeringsplatser i närmiljön skapar en mycket problematisk trafiksituation i anslutning till skolan med trängsel och frustration som följd. Smala kantparkeringar gör även att stora bilar sticker ut i gatan, vilket ökar trängseln ytterligare. Grannar klagar och trafiksäkerheten blir lidande.

*Blomdahl, U, Elofsson, S & Åkesson M (2012). Spontanidrott för vilka? En studie av kön och nyttjande av planlagda utomhusmiljöer för spontanidrott under sommarhalvåret, Stockholms sta

SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER

- Närmiljön i Sigtuna Stadsängar, Hällsbo och närliggande bostadsområden är relativt välförsedd med idrottsytor, i första hand bokningsbara ytor. Samtidigt finns ett starkt önskemål om fler spontanidrottsytor. Viktigt att komma ihåg är dock att det framförallt är pojkar som uttrycker de önskemålen och anger områdets olika idrottsytor som sina främsta målpunkter.
- Hällsboskogen framstår som en viktig och välanvänd rekreativ miljö för både lek, idrott och friluftsliv, som används av allmänhet, skolor och förskola. Därmed finns även en risk för att utbyggnad i skogen kan få negativa konsekvenser för barn och det blir viktigt med kompensatoriska åtgärder som tillför mervärden (se nästa avsnitt med rekommendationer).
- I övrigt framgår av intervjuerna att de offentliga rummen skulle behöva utvecklas med fler vistelsevärden, sociala funktioner och platser för barn och unga, så som parker, torg, lekplatser och andra aktivitetsytor. Det gäller särskilt Sigtuna Stadsängar, där barnens viktigaste målpunkt är Lidl. I övrigt beskrivs närmiljön som trygg.
- Särskilt de äldre barnen i Engelska skolan saknar platser att vara på med en skolgård som är utformad för yngre barn och en omgivande stadsmiljö utan parker eller attraktiva torg.
- De något äldre barnen i högstadieåldern beskriver Sigtuna stad som lite tråkig och efterfrågar ett större utbud av shopping och nöjen. För detta rör de sig snarare mot Märsta eller Uppsala när de har möjlighet.
- Till vardags är Sigtuna stad med Stora gatan, hamnen och strandpromenaden dock en viktig målpunkt för barn i högstadieåldern.

SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER

- Förutom Sigtuna stad är de viktigaste målpunkterna för barn generellt idrottsytorna i Prästängarna, Sigtuna Fritidscenter, Hällsboskogen, Sjudargårdsbadet och Lidl i Sigtuna Stadsängar.
- Av intervjuerna framgår att de allra flesta tar sig till skolan med buss och bil samt att det finns ett stort missnöje med bussförbindelserna inom kommunen, framförallt till Engelska skolan.
- Kring Engelska skolan finns en problematisk trafiksituation, till följd av en brist på parkeringsplatser. I övrigt framstår inte trafiksäkerheten som ett problem i närområdet.
- Bland barnen finns etablerade bilder av olika skolor och bostadsområden som relaterar till klass och social status. Däremot verkar de än så länge inte ha någon tydlig bild av Sigtuna Stadsängar. Därmed skulle området kunna fungera som "neutral mark" som passar för att skapa en större samlingsplats för barn och unga.
- Det som talar emot den tänkta lokaleringen av en ny lek- och aktivitetsyta i Sigtuna Stadsängar är att platsen upplevs som mycket avsides bland de barn som bor nära St Olofs skola, som främst rör sig i motsatt riktning in mot Sigtuna stad. Det beror förmodligen inte bara på avstånd, utan även på att det inte finns något på platsen som lockar idag. Ett tillräckligt intressant innehåll kan sannolikt göra platsen till en stark målpunkt som förändrar rörelsemönstren. En viktig förutsättning är dock att det blir lätt att ta sig dit med buss, cykel och moped.
- Bland barnen fanns många olika önskemål kring programmering och gestaltning av platsen. Ett återkommande tema handlade om att det behöver bli något speciellt och lite häftigt för att locka även äldre barn.

REKOMMENDATIONER

- Hällsboskogen är välanvänd och cykelbanorna tillför stort mervärde, inte bara för dem som själva cyklar. Att flytta cykelbanorna innebär att en process med att etablera sig på platsen delvis behöver börja om. Därför är det viktigt att den nya lokaleringen tillför verksamheten positiva värden, som kompenserar för besväret med flytten.
- Där cykelspår ska dras genom eller i nära anslutning till ny bebyggelse är det av största vikt att miljön utformas på ett sätt som känns offentligt och tillgängligt för alla.
- Det vore även positivt om man i samband med utbyggnaden i Hällsboskogen kunde tillföra fler gångvägar samt grill- och rastplatser, som tillgängliggör miljön för fler. Dock utan att inverka negativt på känslan av att vara i naturen.
- När ny lek- och aktivitetsyta anläggs i Sigtuna Stadsängar finns möjlighet att tillmötesgå önskemålen om fler spontanidrottsytor. Samtidigt blir det viktigt att ha med sig ett jämställdhetsperspektiv vid programmering och gestaltning. Det handlar bland annat om vuxenledda aktiviteter, intima rumsligheter, ytor med låg exponeringsgrad (där man slipper vara i blickfånget) och konkurrensfria zoner där man kan röra på sig utan att behöva tävla. Det kan till exempel innebära att en basketplan kompletteras med ytterligare korgar där man kan träna och leka med bollen på ett mer kravlöst sätt, istället för att spela match.
- För att säkra att platsen blir lockande och tillgänglig för alla rekommenderas en medskapande process där flickor och pojkar i olika åldrar och med olika behov och preferenser bjuds in till fortsatt dialog.

REKOMMENDATIONER

- En möjlighet för att få till stånd vuxenledda aktiviteter på platsen (utan mer omfattande kommunala satsningar) skulle kunna vara att undersöka om Engelska skolans fritidsverksamhet eller någon lokal förening vill förlägga aktiviteter dit. Då är det sannolikt viktigt att flera aktörer är aktiva på platsen så att den inte kommer att förknippas med en viss verksamhet och upplevas som mindre tillgänglig för andra.
- För att tydliggöra utbudet på platsen och undvika krockar mellan olika målgrupper rekommenderas att platsen delas in i zoner med olika karaktär. Det kan dels handla om ytor som riktar sig till olika åldersgrupper, dels om en åtskillnad mellan aktiva zoner för fysisk rörelse och lugnare zoner för "häng" och social samvaro.
- För att möta barnens önskemål om mötesplatser inomhus vore det fint om platsen kunde få en mindre lokal eller "värmestuga", som kunde hållas öppen vissa tider. Som ett komplement rekommenderas även någon typ av väderskydd med sittplatser och bord och laddstationer för mobil.
- För att tillgängliggöra platsen blir det viktigt med busshållplats och parkering i närheten liksom bra gång- och cykelvägar för att ta sig dit. Gång- och cykelvägar som går genom skogen behöver utrustas med trygghetsskapande belysning, som sprider och riktar ljuset på rätt ställen.
- Slutligen vore det även önskvärt att stadsmiljön i Sigtuna Stadsängar tillförs fler attraktiva offentliga rum i form av parker, torg och stråk. Ett levande urbant stråk som kopplar samman centrum med den nya lek- och aktivitetsytan skulle sannolikt tillgängliggöra platsen ytterligare.